

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Tdo/61/2021
Identifikačné číslo spisu:	7819010263
Dátum vydania rozhodnutia:	05.10.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Patrik Príbelský
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:7819010263.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Patrika Príbelského, PhD. a sudcov JUDr. Martina Bargela a JUDr. Emila Klemaníča na neverejnom zasadnutí konanom 5. októbra 2022 v Bratislave v trestnej veci obvineného O. R. pre zločin týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a), ods. 3 písm. d) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b) Trestného zákona, o dovolaní obvineného proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach, sp. zn. 8To/24/2020, z 18. mája 2020, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného O. R. o d m i e t a.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Rožňava, sp. zn. 15T/77/2019, z 12. februára 2020 bol obvinený O. R. uznaný za vinného zo spáchania zločinu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a), ods. 3 písm. d) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b) Trestného zákona, ktorého sa dopustil na skutkovom základe, že

od presne nezisteného dňa v priebehu roku 2013 do 05.04.2019 v obci C. O., okres P., pod vplyvom alkoholu, hlavne v rodinnom dome na I. ulici č. XXX a v príľahlých častiach domu, fyzicky, ako aj slovne napádal svoju družku A. A., vulgárne jej nadával, udieral, fackal a kopal do rôznych častí tela, slovne ju ponižoval, vyhrážal sa jej zabitím, pričom takto sa správal aj počas jej tehotenstva, v dôsledku čoho v mnohých prípadoch z domu ušla, predovšetkým k svojej matke, ako aj k svojej priateľke, v jednotlivých prípadoch na jej podnet zasiahla aj hliadka Policajného zboru, keď naposledy sa tak stalo dňa 19.03.2019 a napokon dňa 05.04.2019 jej opätovne vulgárne nadával, kričal na ňu slovami: „Zdochni!“, opakovane ju bil dlaňou do oblasti hlavy, udieral jej hlavu o múr, ťahal ju za vlasy, zhodil ju na zem a opakovane ju kopal do chrbtovej časti až do času, kým na naliehanie priateľky poškodenej od svojho konania upustil, v dôsledku čoho poškodenej A. A. spôsobil vonkajšie poranenia na tvári a hlave.

Za to bol O. R. uložený podľa § 208 ods. 3, § 39 ods. 4, § 38 ods. 2, ods. 3, § 36 písm. l) Trestného zákona trest odňatia slobody vo výmere 56 (päťdesiatšesť) mesiacov, so zaradením podľa § 48 ods. 2 písm. a) Trestného zákona do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia. Podľa § 73 ods.

2 písm. d) Trestného zákona mu súd uložil aj ochranné protialkoholické liečenie ústavnou formou.

Krajský súd v Košiciach ako odvolací súd rozhodujúci na podklade odvolania obvineného rozhodol rozsudkom, sp. zn. 8To/24/2020, z 18. mája 2020 tak, že podľa § 321 ods. 1 písm. d), ods. 2 Trestného poriadku zrušil napadnutý rozsudok vo výroku o treste a spôsobe jeho výroku. Podľa § 208 ods. 3, § 42 ods. 1, § 41 ods. 2, § 39 ods. 2 písm. d), § 39 ods. 4, § 38 ods. 2, § 37 písm. h), § 36 písm. l) Trestného zákona uložil obvinenému súhrnný trest odňatia slobody vo výmere 4 (štyri) roky a 8 (osem) mesiacov; na výkon trestu odňatia slobody ho podľa § 48 ods. 2 písm. a) Trestného zákona zaradil do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom strázenia. Podľa § 42 ods. 2 Trestného zákona súd zrušil vo výroku o treste trestný rozkaz Okresného súdu Rožňava, sp. zn. 3T/121/2019, z 18. decembra 2019, právoplatným 18. decembra 2019, ktorým mu bol pre prečin nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 2 Trestného zákona uložený trest odňatia slobody vo výmere 6 (šesť) mesiacov nepodmienečne so zaradením pre jeho výkon do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s minimálnym stupňom strázenia, ako aj všetky ďalšie rozhodnutia na tento výrok obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad. Inak zostal odvolaním napadnutý rozsudok nezmenený.

Obvinený O. R. podal prostredníctvom obhajkyne proti rozsudku odvolacieho súdu dovolanie, a to s poukazom na údajné naplnenie dôvodov dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku [zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu], § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku [rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom] § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku [bol uložený trest mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby, alebo bol uložený taký druh trestu, ktorý zákon za prejednávaný trestný čin nepripúšťa] a § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku [rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť].

V súvislosti s uplatnenými dovolacími dôvodmi obvinený namietal:

„Počas celého trestného konania, od kedy mi bolo vznesené obvinenie za skutky, ktoré sa mi kládli za vinu, som sa k nim dobrovoľne priznal, uznal som svoju vinu a tieto som úprimne oľutoval. Konal som tak v dobrej viere, že toto protiprávne konanie, ktorého som sa dopustil nemôže naplňať predsa znaky skutkovej podstaty zločinu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a) ods. 3 písm. d) Trestného zákona a § 138 písm. b) Trestného zákona, nakoľko som poškodenej nespôsobil žiadne fyzické ani psychické utrpenie. Teda som jej nespôsobil žiadne fyzické ani duševné bolesti, ktoré by ovplyvnili, alebo sťažili obvyklý život poškodenej A. A. a rovnako moje protiprávne konanie nebolo ani trvalé, alebo dlhšie trvajúce, teda nevykazovalo žiadne znaky sústavnosti takéhoto konania. Poškodená po podaní trestného oznámenia pri svojom nasledujúcom výsluchu podľa hla kapcióznym a sugestívnym otázkam vyšetrovateľa, ktorý ju priamo alebo nepriamo navádzal na gradáciu ňou prežitých udalostí a ich zveličenie, čím chcela dosiahnuť, aby mi súd uložil protialkoholické ústavné liečenie. Poškodená sa sama pri svojom výsluchu priznala, že neuviedla vyšetrovateľovi pravdu, čo spochybňuje aj následnú vierohodnosť jej výpovedí. Uvedené skutočnosti vyplývajú navyše aj zo znaleckého posudku č. 39/2019 vypracovaného znalkyňou PhDr. Z., PhD. Znalkyňa na základe preštudovaného spisového materiálu a podrobného psychologického vyšetrenia vyhodnotila, že u poškodenej boli zistené tendencie k agravácii, t. j. prehnaného stupňovania prejavov týkajúcich sa trestného konania. Vzťah medzi mnou a poškodenou bol a aj je pozitívny a bolo by absurdné, aby poškodená ma pravidelne navštevovala a prejavovala mi lásku a cýty, pokiaľ by som v nej vyvolal fyzické či psychické utrpenie. Z uvedených skutočností vyvodzujem svoje presvedčenie, že protiprávne skutky, ktorých som sa dopustil, neboli kvalifikované správnym spôsobom, a tým pádom mi bol nezákonným spôsobom uložený aj neprimeraný trest.

Ďalej namietam, že súd prvého stupňa pri ukladaní trestu neprihliadol na to, že som významným spôsobom napomáhal príslušným orgánom pri objasňovaní mojej trestnej činnosti, a to predovšetkým mojím jednoznačným priznaním k skutkom, ktoré sa mi kládli za vinu a napriek uvedenému mi nepriznal poľahčujúcu okolnosť podľa § 36 písm. n) Trestného zákona.

Zastávam názor, že bolo porušené zásadným spôsobom moje právo na obhajobu, nakoľko mi nebol v

zmysle § 37 ods. 2 Trestného poriadku ustanovený na hlavnom pojednávaní v mojej veci, ktoré sa konalo 28. augusta 2019 advokát, a to napriek tomu, že znaleckým posudkom PhDr. Z. zo 4. júna 2019 bolo preukázané, že moje kognitívne schopnosti (intelekt, pamäť a myslenie) boli t. č. situované do pásma podpriemeru, teda všetky zložky kognitívneho procesu boli u mňa zachované na podpriemernej úrovni, a tým existovali dôvodné pochybnosti o mojej spôsobilosti náležite sa sám obhajovať. Išlo v podstate o jediný úkon (a zároveň najdôležitejší) v rámci môjho trestného konania, keď som pri sebe obhajcu nemal a neporozumel som poučeniu v zmysle § 257 ods. 5 Trestného poriadku, že v prípade vyhlásenia, že som vinný, toto vyhlásenie je neodvolateľné a rozsahu uznania viny nenapadnuteľné odvolaním, ani dovolaním okrem dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Čiže, keď som na uvedenom hlavnom pojednávaní uviedol: „Som vinný a konanie ľutujem“, mal som za to, že sa priznávam k prečinu nebezpečného vyhrážania a nie k zločinu týrania blízkej osoby a zverenej osoby, nakoľko som bol poučený obhajkyňou v tom zmysle, že výsledky znaleckého dokazovania nenasvedčujú tomu, že skutky, ktoré som spáchal, by vôbec mohli naplniť obligatórne znaky skutkovej podstaty zločinu týrania blízkej osoby a zverenej osoby. Rovnako pri otázke súdu, či rozumiem, čo tvorí podstatu skutku, ktorý sa mi kladie za vinu ako aj to, či rozumiem právnej kvalifikácii skutku ako trestného činu, bol som v presvedčení, že sa to týka skutkov, ktoré boli prekvalifikované na prečin nebezpečného vyhrážania. Dôležitou skutočnosťou je aj tá, že mi bolo súdom oznámené, že v prípade odopretia priznania mi bude uložený prísnejší trest.

V mojej výpovedi zo 14. mája 2019 (č. l. 64 a 65) som uviedol: „Od kedy som mal haváriu na motorke, keď som mal 18 rokov, mám vždy výpadky po požití alkoholu. Do určitej chvíle si pamätám, ale potom príde ten skrat a neviem. Neviem to sám opísať. Ako keby mi vyplo mozog a urobím takú vec, čo by som za triezva neurobil“. Vychádzajúc z uvedeného si nemyslím, že znalecký posudok č. 25/2019 znaleckej organizácie Y, možno považovať za spoľahlivý, mienkotvorný alebo smerodatný, nakoľko znalec sa týmito skutočnosťami absolútne nezaoberal ako ani úvahami o tom, prečo by nemohlo v mojom prípade ísť o stav súvisiaci s narušením môjho vedomia, tzv. patickú opitosť, pri ktorej je trestná zodpovednosť vylúčená.

Na základe vyššie uvedených skutočností som presvedčený, že bolo zásadným spôsobom porušené moje právo na obhajobu, rozhodnutie súdu je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom, bol mi uložený trest mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby a rozhodnutie súdu je založené na nesprávnom právnom posúdení zistených skutkov, preto žiadam, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutie Krajského súdu v Košiciach, sp. zn. 8To/24/2020, z 18. mája 2020 zrušil podľa § 386 Trestného poriadku a zároveň zrušil aj rozsudok Okresného súdu v Rožňave, sp. zn. 15T/77/2019, z 12. februára 2020“.

K dovolaniu sa využívajúc svoje právo podľa § 376 Trestného poriadku vyjadril prokurátor, a síce v podstate takto:

Dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku videl obvinený v tom, že na hlavnom pojednávaní pred Okresným súdom Rožňava dňa 28. augusta 2019, na ktorom urobil vyhlásenie v zmysle § 257 Trestného poriadku, ktoré bolo súdom prijaté, nebol zastúpený obhajcom, napriek tomu, že zo znaleckého posudku znalkyne z odvetia psychiatrie boli preukázané okolnosti spôsobilé vyvolať pochybnosti o jeho duševnom zdraví. Preto nepochopil právnu kvalifikáciu skutku a ďalšie otázky podľa § 333 ods. 3 Trestného poriadku. Naznačil aj možnosť svojej patologickej opitosti pri páchaní trestnej činnosti.

Domnieval sa, že toto isté namietal obvinený aj pod dôvodom dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku.

Vzhľadom na to, že obvinený takúto argumentáciu neaplikoval v zmysle § 371 ods. 4 Trestného poriadku, ju ale nie je možné použiť.

Prokurátor poukázal aj na okolnosť, že vyhlásenie o uznaní viny v zmysle § 257 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, ktoré urobil, ho vylučuje z možnosti úspešne napadnúť výrok o vine z iného dôvodu dovolania ako je uvedený v § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, a preto k označeným dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. h) a písm. i) Trestného poriadku sa ani nevyjadroval.

Podľa jeho názoru ďalej neboli naplnené zákonné podmienky na postup podľa § 37 ods. 2 Trestného poriadku, a to aj napriek záverom znaleckého posudku z odvetvia psychiatrie.

Navrhol tak, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky s poukazom na ním vyjadrené, dovolanie

obvineného podľa § 392 Trestného poriadku zamietol, nakoľko rozhodnutia vo veci konajúcich súdov považoval za dôvodné a zákonné.

+ + +

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako dovolací súd (§ 377 Trestného poriadku) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní obvineného skúmal procesné podmienky pre jeho podanie a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu [§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h) Trestného poriadku a § 566 ods. 3 Trestného poriadku], osobou oprávnenou na jeho podanie [§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku], prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Trestného poriadku), v zákonnej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku), na príslušnom súde (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku), že spĺňa obligatórne obsahové náležitosti (§ 374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku) a tiež, že obvinený pred jeho podaním využil svoje právo podať riadny opravný prostriedok, o ktorom bolo rozhodnuté (§ 372 ods. 1 Trestného poriadku). Najvyšší súd po splnení vyššie vymedzenej formálnej prieskumnej povinnosti zistil, že dovolanie obvineného je treba odmietnuť ako nedôvodné podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku, nakoľko je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 a nasl. Trestného poriadku.

Najvyšší súd poznamenáva, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Nielen z označenia tohto opravného prostriedku ako mimoriadneho, ale predovšetkým zo samotnej úpravy dovolania v Trestnom poriadku je zrejmé, že dovolanie nie je určené k náprave akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších, mimoriadnych, procesných a hmotnoprávných chýb. Tie sú ako dovolacie dôvody taxatívne uvedené v ustanovení § 371 ods. 1 Trestného poriadku, pričom v porovnaní s dôvodmi zakotvenými v Trestnom poriadku pre zrušenie rozsudku v odvolacom konaní sú koncipované podstatne užšie.

Dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená. Predstavuje tak výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Preto sú možnosti podania dovolania, vrátane dovolacích dôvodov, striktné obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia riadna opravná inštancia a dovolanie nebolo chápané len ako „ďalšie odvolanie“.

Čo sa týka viazanosti dovolacieho súdu dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené v zmysle § 385 ods. 1 Trestného poriadku k tomu treba poznamenať, že táto sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku) a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Trestného poriadku. Zjednodušene povedané, podstatné sú vecné argumenty uplatnené dovolaťom a nie ich subsumpcia (podradenie) pod konkrétne ustanovenia § 371 Trestného poriadku.

Z toho vyplýva, že v prípade, ak chybám vytýkaným v dovolaní v zmysle § 374 ods. 1 Trestného poriadku nezodpovedá dovolaťom označený dôvod dovolania podľa § 371 Trestného poriadku a ani iný dôvod dovolania uvedený v tomto ustanovení, dovolací súd dovolanie odmietne podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku, alebo zamietne podľa § 392 ods. 1 Trestného poriadku bez toho, aby zisťoval inú chybu napadnutého rozhodnutia alebo konania, ktorá by zodpovedala právnomu dôvodu dovolania označenému dovolaťom v zmysle § 374 ods. 2 Trestného poriadku.

Ak ale dovolací súd zistí chybu rozhodnutia alebo konania, vecne špecifikovanú dovolaťom podľa § 374 ods. 1 Trestného poriadku, ktorej pri jej správnej právnej (procesnej) kvalifikácii zodpovedá iný právne uplatniteľný dôvod dovolania, než ktorý dovolať uviedol v dovolaní v zmysle § 374 ods. 2 Trestného poriadku, dovolací súd dovolaniu vyhovie postupom podľa § 386 a nasledujúcich ustanovení Trestného poriadku a zistenú chybu vo výroku svojho rozsudku podradí pod dovolací dôvod zodpovedajúci zákonu (viď k tomu bližšie uznesenie najvyššieho súdu, sp. zn. 2Tdo/30/2011, zo 16. augusta 2011, publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 120/2012).

Najvyšší súd pre prehľadnosť úvodom stručne zrekapituluje procesný dej predchádzajúci podaniu dovolania.

Obvinený O. R. na hlavnom pojednávaní konanom 28. augusta 2019 urobil vyhlásenie o vine podľa § 257 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku. Súd prvého stupňa podľa § 257 ods. 7 Trestného poriadku takéto vyhlásenie prijal. Okresný súd Rožňava následne (prvým) rozsudkom, sp. zn. 15T/77/2019, z 28. augusta 2019 uznal obvineného O. R. vinného zo spáchania zločinu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a), ods. 3 písm. d) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b) Trestného zákona. Následne podľa § 321 ods. 1 písm. d), písm. e), ods. 2 Trestného poriadku o odvolaní prokurátora Krajský súd v Košiciach, sp. zn. 8To/123/2019, z 3. decembra 2019 rozhodol tak, že zrušil napadnutý rozsudok vo výroku o treste a spôsobe jeho výkonu a podľa § 322 ods. 1 Trestného poriadku vec vrátil okresnému súdu, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol. Okresný súd Rožňava po zrušujúcom rozhodnutí odvolacieho súdu, v poradí druhom rozsudku, sp. zn. 15T/77/2019, z 12. februára 2020 dospel k záveru prezentovanému v úvode tohto uznesenia. Na podklade odvolania obvineného i Krajský súd v Košiciach rozhodol rozsudkom, sp. zn. 8To/24/2020, z 18. mája 2020 skôr zmieneným spôsobom.

Keďže dovolateľ len označil dôvody dovolania bez konkrétneho podradenia dovolacích námietok pod ne, tejto úlohy sa najvyšší súd zhostil namiesto obhajoby.

K dôvodom dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) a písm. g) Trestného poriadku:

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

Jednou zo základných zásad trestného konania je aj zásada práva na obhajobu, vyjadrená v ustanovení § 2 ods. 9 Trestného poriadku. Právo na obhajobu je zakotvené v čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, v čl. 40 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd a tiež v čl. 6 ods. 3 písm. b), písm. c), písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Právo na obhajobu patrí k základným atribútom spravodlivého procesu, keďže zabezpečuje aj rovnosť zbraní medzi obvineným na jednej strane a prokurátorom na druhej strane. Zmyslom tohto práva je zaručiť ochranu zákonných záujmov a práv osoby, proti ktorej sa konanie vedie, pretože bezchybné rešpektovanie práva na obhajobu je dôležitým predpokladom vydania zákonného a spravodlivého rozhodnutia.

Zásada práva na obhajobu vyjadruje požiadavku, aby v trestnom procese bola zaručená ochrana práv a záujmov osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, a je teda nevyhnutým prostriedkom úspešného výkonu súdnictva smerom k ochrane základných práv a slobôd. Jej legislatívne vyjadrenie a reálne zabezpečenie svedčí v podstate nielen o stupni demokracie v trestnom procese daného štátu, ale vo svojej podstate jej realizácia v čo najširšom meradle je nielen v záujme osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, ale v záujme celej spoločnosti, pretože toto právo neplynie len z ochrany práv jednotlivca, ale aj zo záujmu štátu na zistenie pravdy. Podľa názoru dovolacieho súdu právo na obhajobu sa zaručuje ako základné právo fyzickej osoby, ktoré podlieha všetkým pravidlám, ktoré sa uznávajú pri ochrane základných práv a slobôd, a možno ho vnímať aj ako prostriedok nastoľujúci spravodlivú rovnováhu medzi verejnými záujmami, ktoré sú predmetom ústavnej ochrany.

Vyššie podrobne opisovaná zásada obsahuje tri relatívne samostatné práva obvineného:

- právo obhajovať sa osobne, alebo
- právo obhajovať sa za pomoci obhajcu podľa vlastného výberu, alebo
- právo na bezplatnú pomoc obhajcu, ako obvinený nemá prostriedky na zaplatenie obhajcu a vyžadujú to záujmy spravodlivosti.

Konštantná judikatúra právo na obhajobu v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku chápe ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného, a

jeho obhajcu a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva. Platný Trestný poriadok obsahuje celý rad ustanovení, ktoré upravujú jednotlivé čiastkové práva obvineného, charakteristické pre príslušné štádium trestného konania. Prípadné porušenie len niektorého z nich, pokiaľ sa to zásadným spôsobom neprejaví na postavení obvineného v trestnom konaní, samo o sebe nezakladá dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Zo znenia tohto ustanovenia totiž jednoznačne vyplýva, že len porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom je spôsobilé naplniť uvedený dovolací dôvod. V praxi to znamená, že o zásadné porušenie práva na obhajobu pôjde najmä vtedy, ak obvinený nemal v konaní obhajcu, hoci v jeho trestnej veci boli splnené dôvody povinnej obhajoby.

Takéto pochybenie dovolací súd v konaní nezistil, teda nemožno konštatovať, že došlo k porušeniu práva na obhajobu obvineného O. R. zásadným spôsobom, a teda že existuje skutočnosť, ktorá sama o sebe znamená naplnenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Napriek tomu sa dovolací súd zaoberal aj konkrétnymi námietkami, ktoré v rámci tohto dovolacieho dôvodu menovaný uviedol v písomných dôvodoch dovolania.

Obvinený vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku argumentoval vecne (nie však relevantne), že na hlavnom pojednávaní z 28. augusta 2019, na ktorom urobil vyhlásenie o vine v zmysle § 257 nebol zastúpený obhajcom, napriek tomu, že zo znaleckého dokazovania vyplynuli pochybnosti o jeho duševnom zdraví, pre ktoré nemohol pochopiť zmysel takéhoto vyhlásenia. Naznačil tiež možnosť patologickej opitosti pri páchaní svojej trestnej činnosti.

Na tomto mieste je ku namietanému potrebné uviesť najprv to, že hodnotenie dôkazov spôsobom, ktorý nezodpovedá predstavám obvineného, nepredstavuje porušenie jeho práva na obhajobu zásadným spôsobom v zmysle uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Jedná sa o skrytú formu vyjadrenia záujmu obvineného, aby boli vykonané dôkazy vyhodnotené v jeho prospech.

Ak by záver súdu o tom, že určitú skutkovú okolnosť považuje za dokázanú a že ju nebude overovať ďalšími dôkazmi, zakladal opodstatnenosť dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, odporovalo by to viazanosti dovolacieho súdu zisteným skutkom v zmysle § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, ktorá vyjadruje zásadu, že účelom dovolacieho konania je posudzovanie právnych otázok, nie posudzovanie správnosti a úplnosti zistenia skutkového stavu. Najvyšší súd nemôže spochybňovať skutkové zistenia, prehodnocovať vykonané dôkazy aj ich hodnotenie súdmi nižších stupňov. Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, upravovať, alebo meniť iba súd odvolací (§ 322 ods. 3 a § 326 ods. 5 Trestného poriadku).

Ak by však aj podľa vyššie uvedených kritérií išlo o porušenie práva na obhajobu, bolo by potrebné posúdiť, či toto právo bolo porušené zásadným spôsobom, a to v závislosti na tom, či by porušenie práva na obhajobu mohlo vyvolať odlišné rozhodnutie vo veci samej.

Z obsahu spisu je však zrejmé, že v prípade obvineného na hlavnom pojednávaní nešlo o nutnosť povinnej obhajoby. Nič mu nebránilo zvoliť si obhajcu, rovnako požiadať o jeho ustanovenie, tak však neučinil a nemôže teraz preto dôvodiť, že pri vyhlásení o vine nebol zastúpený obhajcom. V tomto smere nepochodia ani odkazy obvineného na znalecké dokazovanie, pretože žiadne pochybnosti obvineného o spôsobilosti obvineného náležite sa obhajovať v skutočnosti nevznikli.

Taktiež všetky ostatné práva, ktoré sú vyjadrením práva na obhajobu a podmienky na spoľahlivé zistenie objektívnej pravdy boli v predmetnej veci riadne zabezpečené. Ako však už bolo uvedené, zistenie skutku súdom na podklade dôkazov vykonaných na hlavnom pojednávaní nemožno považovať za porušenie práva na obhajobu v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Na tomto mieste sa najvyšší súd ale vyjadrí ku tomu najpodstatnejšiemu:

Vo vzťahu k takto konkretizovaným dovolacím námietkam obvineného je potrebné poukázať na uznesenie najvyššieho súdu, sp. zn. 6Tdo/3/2016, zo 14. apríla 2016, uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 12, roč. 2017 (R 12/2017), v zmysle ktorého ustanovenia § 257 ods. 5, resp. § 334 ods. 4 Trestného poriadku nemožno vykladať izolovane, ale v súhrne s ďalšími ustanoveniami upravujúcimi postup v konaní o dovolaní, a to ustanoveniami § 369 ods. 1 a ods. 2 a § 372 ods. 1 (veta prvá) Trestného poriadku. Proti rozsudku, ktorý bol vyhlásený po prijatí vyhlásenia obvineného o priznaní viny (§ 257 ods. 5 Trestného poriadku) a proti rozsudku, ktorým súd schválil dohodu o vine a treste (§ 334 ods. 4 Trestného poriadku) dovolanie môže podať len minister spravodlivosti, a to na podnet obvineného alebo na podnet inej osoby [§ 369 ods. 1, § 371 ods. 1 písm. c), § 372 ods. 1 Trestného poriadku].

Z toho vyplýva záver, že osobou na podanie dovolania proti rozsudku, ktorý bol vyhlásený po prijatí vyhlásenia o vine obvineného (v časti týkajúcej sa výroku o vine), je iba minister spravodlivosti, pričom jeho oprávnenie na podanie dovolania je v tomto prípade limitované uplatnením jediného dovolacieho dôvodu, a to dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Keďže obvinený na hlavnom pojednávaní pred súdom prvého stupňa 28. augusta 2019 urobil vyhlásenie o tom, že je vinný zo spáchania skutku a prvostupňový súd toto jeho vyhlásenie prijal, proti výroku o vine s poukazom na vyššie uvedené nie je oprávnený podať dovolanie.

To isté tak platí aj o dôvode dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, ktorý charakterom dovolacích námietok v spojitosti s týmto dôvodom nemohla uplatniť obhajoba už vonkoncom. Najvyšší súd sa ním teda nebude ani bližšie zaoberať.

Najvyšší súd navyše poukazuje na znenie § 371 ods. 4 veta prvá pred bodkočiarkou Trestného poriadku, podľa ktorej dôvody podľa odseku 1 písm. a) až g) nemožno použiť, ak táto okolnosť bola tomu, kto podáva dovolanie, známa už v pôvodnom konaní a nenamietal ju najneskôr v konaní pred odvolacím súdom.

V tejto súvislosti najvyšší súd poznamenáva, že je vôbec otázne či dovolacie námietky obvineného súvisiace s dôvodom dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) a písm. g) Trestného poriadku, boli obvineným uplatňované najneskôr v odvolacom konaní. V dôsledku nedodržania zákonnej koncentrácie jej použitia (tzv. námietkový „stopstav“ - viď § 371 ods. 4 Trestného poriadku) by sa jej naplnenia z právneho hľadiska obvinený účinne ani nemohol domáhať v podanom dovolaní. Napriek tomu ju však pre úplnosť dovolací súd nad rámec potrebného podrobil vecnému prieskumu tak, ako je vyjadrené v predchádzajúcich odsekoch.

Zo zmieneného vyplýva, že vo vzťahu k uplatňovaniu dôvodov dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c), g) Trestného poriadku nie je obvinený oprávneným subjektom.

K dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku:

Podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak bol uložený trest mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby, alebo bol uložený taký druh trestu, ktorý zákon za prejednávaný trestný čin nepripúšťa - to znamená, že

- obvinenému bol uložený trest mimo trestnej sadzby ustanovenej v Trestnom zákone alebo
- obvinenému bol uložený taký druh trestu, ktorý Trestný zákon nepripúšťa.

Uložením trestu mimo zákonnej trestnej sadzby sa rozumie uloženie trestu odňatia slobody obvinenému mimo trestnej sadzby ustanovenej Trestným zákonom za trestný čin, zo spáchania ktorého bol uznaný vinným, ako aj prekročenie maximálne povolenej výmery trestu (trestu domáceho väzenia, trestu povinnej práce, peňažného trestu, zákazu činnosti, zákazu pobytu a vyhostenia a pod.).

Dovolanie možno podať aj vtedy, ak súd uložil obvinenému taký druh trestu, ktorý Trestný zákon za prejednávany trestný čin nepripúšťa (napr. uloženie trestu zákazu pobytu za nedbanlivostný trestný čin). Tento dovolací dôvod možno použiť aj v prípadoch, pri ktorých boli súčasne uložené tresty, pričom Trestný poriadok uloženie takýchto trestov súčasne nepripúšťa - § 34 ods. 7 Trestného zákona.

Najvyšší súd nezistil pochybenie Krajského súdu v Košiciach ani pri ukladaní trestu obvinenému.

Odvolací súd pri úvahách o druhu a výmere trestu správne vychádzal z § 34 a nasl. Trestného zákona, pričom pri ukladaní trestu správne zistil jednu poľahčujúcu okolnosť podľa § 36 písm. l) Trestného zákona [priznal sa k spáchaniu trestného činu a trestný čin úprimne oľutoval] a jednu priťažujúcu okolnosť podľa § 37 písm. h) Trestného zákona [spáchal viac trestných činov]. Následne postupoval zákonným spôsobom, keď v súlade s § 39 ods. 2 písm. d) ods. 4 Trestného zákona obvinenému mimoriadne znížil trest odňatia slobody o jednu tretinu pod dolnú hranicu zákonom ustanovenej trestnej sadzby a uložil mu súhrnný trest odňatia slobody vo výmere 4 (štyri) roky a 8 (osem) mesiacov, vychádzajúc z kvalifikovanej skutkovej podstaty žalovaného trestného činu podľa § 208 ods. 3 Trestného zákona za trestnej sadzby vo výmere 7-15 rokov. Obligatorne podľa § 42 ods. 2 Trestného zákona tiež správne zrušil vo výroku o treste trestný rozkaz Okresného súdu Rožňava, sp. zn. 3T/121/2019, z 18. decembra 2019. To isté potom platí aj o zaradení obvineného do výkonu trestu odňatia slobody s minimálnom stupňom stráženia a uloženom ochrannom opatrení. Najvyšší súd v tomto smere bližšie odkazuje na odôvodnenie rozsudku Krajského súdu v Košiciach (konkrétne na str. 6 a 7).

Obvinený v podstate ďalej namietal nepriznanie poľahčujúcej okolnosti podľa § 36 písm. n) Trestného zákona [napomáhal pri objasňovaní trestnej činnosti príslušným orgánom] zo strany vo veci konajúcich súdov.

Keď ide o takéto tvrdenie obvineného, najvyšší súd k tomu uvádza, že otázka zisťovania, resp. zhodnotenia (ne)existencie poľahčujúcich okolností nezakladá tak označený, ako ani žiaden iný dôvod dovolania.

V tomto smere dáva dovolací súd obvinenému do pozornosti R 18/2015 a predovšetkým prvú vetu tohto rozhodnutia, podľa ktorej otázka zisťovania, resp. zhodnotenia (ne)existencie poľahčujúcich okolností a priťažujúcich okolností je otázkou skutkovou, ktorá je vylúčená z preskúmania dovolacieho súdu v prípade, že tento koná na podklade dovolania obvineného podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku.

V predmetnej veci však ani nepriznanie poľahčujúcej okolnosti podľa § 36 písm. n) Trestného zákona nie je v rozpore so zákonom. Samotné priznanie sa bez aktívnej spolupráce s orgánmi prípravného konania pri objasňovaní trestnej činnosti, nie je možné považovať za označenú poľahčujúcu okolnosť.

Zo zmieneného vyplýva, že v trestnej veci obvineného nemožno dospieť k záveru o tom, že by bol naplnený dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku.

K dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku:

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať, ani meniť.

Pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia existencie tohto dovolacieho dôvodu, je dovolací súd vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili súdy nižšieho stupňa, a teda dôvodom dovolania nemôžu byť skutkové zistenia, čo vyplýva z dikcie ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi nižšieho stupňa, vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku, môže obvinený v dovolaní uplatňovať iba námietky právneho charakteru, nikdy nie námietky

skutkové. Za skutkové námietky sa pritom považujú námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne i hodnoteniu vykonaných dôkazov súdmi nižšej inštalácie. Dovolací súd nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať. Ťažisko dokazovania je totiž v konaní na súde prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, resp. korigovať iba odvolací súd v rámci odvolacieho konania. Dovolací súd nie je odvolacou inštaláciou zameranou na preskúmavanie rozhodnutí súdu druhého stupňa.

Nesprávnym právnym posúdením zisteného skutku sa rozumie, že skutok bol v napadnutom rozhodnutí kvalifikovaný ako trestný čin, napriek tomu, že nešlo o žiadny trestný čin, alebo že ustálený skutok vykazuje znaky iného trestného činu, alebo že obvinený bol uznaný za vinného z prísnejšieho trestného činu, než ktorého sa ustáleným skutkom dopustil. Podstatou správneho posúdenia skutku je aplikácia hmotného práva, teda že skutok zistený v napadnutom rozhodnutí súdu bol subsumovaný - podradený pod správnu skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone, pričom len opačný prípad (nesprávna subsumpcia) odôvodňuje naplnenie tohto dôvodu.

Nesprávnym použitím iného hmotnoprávneho ustanovenia sa rozumie nedostatočné posúdenie okolností vylučujúcich protiprávnosť (§ 24 - krajná núdza, § 25 - nutná obrana, § 26 - oprávnené použitie zbrane, § 27 - dovolené riziko, § 28 - výkon práva a povinnosti, § 29 - súhlas poškodeného, § 30 Trestného zákona - plnenie úlohy agenta), prípadne zániku trestnosti činu (najmä § 87 Trestného zákona - premĺčanie trestného stíhania), resp. chybné rozhodnutia súdu pri uložení úhrnného trestu a spoločného trestu (§ 41 Trestného zákona), súhrnného trestu (§ 42 Trestného zákona), trestu odňatia slobody na doživotie (§ 47 a nasl. Trestného zákona) a pod.

Ako z citovaného ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, tak aj z inštitútu dovolania je zrejmé, že trestné konanie je v zásade dvojinstančné. Inak povedané, dovolací súd je viazaný zisteným skutkovým stavom veci tak, ako ho ustálili súdy nižšej inštalácie. Rovnako nie je oprávnený posudzovať spôsob hodnotenia dôkazov a závery, ktoré z dokazovania skôr vo veci konajúce a rozhodujúce súdy vyvodili a ktoré sú podkladom pre zistenie skutkového stavu. Preto platí, že vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi prvého prípadne druhého stupňa, vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku môže obvinený v dovolaní uplatňovať len námietky právneho charakteru, no nikdy nie námietky skutkové.

Za skutkové sa pritom považujú tie námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne proti hodnoteniu dôkazov súdmi oboch stupňov. Dovolací súd nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať (dokazovanie tu právna úprava pripúšťa len celkom výnimočne a v značne obmedzenom rozsahu, keď môže byť zamerané výlučne na to, aby mohlo byť rozhodnuté o dovolaní - viď § 379 ods. 2 Trestného poriadku). Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňovať, alebo korigovať len odvolací súd (v zmysle druhej vety § 317 ods. 1 Trestného poriadku však nie obligatórne). Dovolací súd nie je možné chápať ako druhú, „odvolaciu“ inštaláciu zameranú k preskúmaniu rozhodnutí súdu nižšieho stupňa.

S poukazom na vyššie uvedené obvinený skrátka nemôže „zostať prekvapený“, keď najvyšší súd jeho dovolacie námietky - ktoré smerovali len k nesprávnosti a neúplnosti skutkových zistení, rozsahu dokazovania a hodnoteniu dôkazov - označí v predmetnej trestnej veci ako stojace zjavne mimo uplatnený dovolací dôvod. Navyiac, takto formulované dovolacie námietky nemožno kvalifikovane podradiť ani pod akýkoľvek iný uplatniteľný dovolací dôvod, nakoľko sa nimi v súvislosti s ich obsahom v podstate nie je možné z právneho hľadiska zaoberať tak, aby bol dovolací prieskum aspoň okrajovo súladný s platnou a účinnou právnou úpravou (výnimkou je už skôr zmieňovaná procesná situácia, keď je subjektom podávajúcim dovolanie minister spravodlivosti podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku).

Najvyšší súd pripomína, že v prípade podania dovolania obvineným, nie je odvolacím súdom a má

doslova zakázané opätovne skúmať a meniť správnosť a úplnosť zisteného skutku a v rámci toho prehodnocovať vykonané dôkazy a vyslovovať iné skutkové závery ako súd prvej a súd druhej inštancie - vid' veta za bodkočiarkou v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Zároveň však dovolací súd musí zopakovať, že vzhľadom na skutočnosť, že obvinený urobil vyhlásenie o vine, nie je oprávneným subjektom na uplatnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Pre úplnosť dovolací súd ešte záverom reaguje na podanie obhajkyne obvineného, z ktorého ako vyplýva obsahom mal byť „listinný dôkaz“, preukazujúci návštevy obvineného vo výkone trestu zo strany najbližších. Najvyšší súd však predložené za nový dôkaz nepovažuje, pretože to iba dokladá skoršie tvrdenia zo strany obhajoby, čo súdy žiadnym spôsobom nerozporovali, vychádzali z toho a pri ukladaní mimoriadneho zníženia trestu obvinenému aj náležite zohľadnili. Nebude sa preto týmto podaním potrebné viac zaoberať.

Nakoľko najvyšší súd s poukazom na vyššie vyjadrené nezistil naplnenie dôvodov dovolania tvrdených obvineným, rozhodol v konečnom dôsledku tak, ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.